Комунальний заклад Сумської обласної ради
«Сумський фаховий медичний коледж»

Циклова комісія освітніх компонентів, що формують
загальні та спеціальні компетентності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
Людмила ЛЯШЕНКО
«01» вересня 2026 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
на 2026/2027 н.р.**

| | |
|---|---|
| Назва навчальної дисципліни | **Основи загальної та медичної психології** |
| Галузь знань | **22 Охорона здоров'я та І Охорона здоров`я та соціальне забезпечення** |
| Спеціальність | **223 Медсестринство та І5 Медсестринство** |
| Освітньо-професійна програма | **Лікувальна справа** |
| Форма навчання | денна |
| Освітньо-професійний ступінь | фаховий молодший бакалавр |
| Обсяг кредитів ECTS/ | 2,0 |
| Загальна кількість годин | 60 год. |
| Розробник | **Алла КОВАЛЬОВА** |

Робочу програму розглянуто та схвалено
на засіданні ЦК ОКЗСК
протокол № 1 від 01.09.2026 року
Голова ЦК _____Марина КІСІЛЬОВА

## І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
## ***Основи загальної та медичної психології***

| **Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-кваліфікаційний рівень, форма навчання** | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Галузь знань | 22 Охорона здоров'я<br>І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення | | | | | | |
| Спеціальність | 223 Медсестринство<br>І5 Медсестринство | | | | | | |
| Освітньо-професійна програма | Лікувальна справа | | | | | | |
| Освітньо-професійний ступінь | Фаховий молодший бакалавр | | | | | | |
| Форма навчання: | Денна | | | | | | |
| **Характеристика навчальної дисципліни** | | | | | | | |
| Вид | Обов'язкова | | | | | | |
| Обсяг кредитів ECTS | 2,0 | | | | | | |
| Загальна кількість годин: | *60* | | | | | | |
| аудиторних | *30* | | | | | | |
| *Із них* | *лекції* | | 10 | | | | |
| | *семінарські заняття* | | - | | | | |
| | *практичні заняття* | | *20* | | | | |
| | *лабораторні заняття* | | - | | | | |
| Самостійна робота здобувача освіти, у тому числі індивідуальна робота | *30* | | | | | | |
| Підготовка та проведення екзамену | | | | | | | |
| Кількість модулів | | | | | | | |
| Форма підсумкового контролю | *Диференційований залік* | | | | | | |
| **Найменування показників навчальної дисципліни** | | | | | | | |
| Навчальний рік підготовки | 2025/2026 | | | | | | |
| Термін вивчення дисципліни | 2-й курс, IV семестр, 1-й курс, II семестр | | | | | | |
| **По семестрах:** | лекції | | практичні | | сам.робота | | ф/контролю |
| | денна | веч | денна | веч | денна | веч | |
| II семестр | 10 | | 20 | | 30 | | Диф.залік |
| IV семестр | 10 | | 20 | | 30 | | Диф.залік |

**Структура навчальної дисципліни та розподіл годин за семестрами відповідно до робочого навчального плану**

| *Курс* | *Семестр* | *Види занять* | | | | *Підготовка та проведення екзамену* | *Семестровий контроль* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | *Всього* | *Лекції* | *Практичні/ Лабораторні* | *Самостійна робота* | | |
| **I** | **II** | **60** | **10** | **20** | **30** | **-** | **Диф.залік** |
| | | | | | | | |
| **II** | **IV** | **60** | **10** | **20** | **30** | **-** | **Диф.залік** |

## II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Закріпити та поглибити теоретичні знання з дисципліни, удосконалити професійні навички та вміння.
2. Набути ключові особистісні, професійні та інструментальні компетенції:

– розширити коло знань про людську особистість, діяльності, спілкування, конфліктологію взаємовідносини і взаємостосунки.
– підвищити психологічну культуру для глибшого розуміння себе та інших
– самовдосконалюватися, вміти пристосуватися до змін у навколишньому середовищі
– підвищити ефективність власної професійної діяльності за рахунок найповнішого використання особистісного потенціалу людини,
– вміти налагоджувати стосунки між членами колективу.

Після вивчення дисципліни ***здобувачі освіти повинні знати:***

1. Завдання і методи дослідження загальної та медичної психології;
2. Поняття про особистість та її характеристику;
3. Психічний стан особистості і психічні процеси, які відбуваються в організмі людини;
4. Можливі розлади психіки;
5. Психологію та мистецтво спілкування, його види, методи;
6. Психологічні аспекти в лікуванні та біоетиці;
7. Особливості психологічного спілкування з хворими з різними захворюваннями та в паліативній медицині;
8. Психотерапевтичні аспекти в діяльності медичного працівника;
9. Психологічні та моральні якості медичного працівника.

## *Здобувачі освіти повинні вміти:*

1. Визначати індивідуально-психологічні особливості за допомогою прийомів та методів психологічного дослідження;
2. Спостерігати, аналізувати, узагальнювати психологічні факти, об’єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб’єктів;
3. Визначати форми спілкування та стосунки в практичній роботі;

4. Встановлювати психологічний контакт із співрозмовником;
5. Володіти правилами спілкування;
6. Виявляти тип пацієнта та оцінювати його психічний стан;
7. Використовувати прийоми саморегуляції;
8. Володіти засобами подолання міжособистісних конфліктів;
9. Самостійно працювати з науковою літературою.

### *Здобувачі освіти мають бути поінформовані про:*

1. Головні проблеми та завдання психології на сучасному етапі розбудови нашого суспільства;
2. Методи дослідження загальної психології;
3. закономірності формування та властивості психічних процесів, психічної діяльності, емоційно-вольової сфери;
4. Психологію та психологічну структуру особистості;
5. Психічний стан особистості та психічні процеси, які відбуваються в організмі людини;
6. Характеристику пізнавальних та емоційно-вольових психічних процесів;
7. Явища адаптації, синестезії, сенсибілізації;
8. Процеси та види пам'яті;
9. Види мислення і мислительні операції;
10. Властивості уваги;
11. Види емоцій і почуттів, вольові якості особистості;
12. Культуру спілкування та етику взаємовідносин медичних працівників, загальну характеристику діяльності медичної сестри;
13. Психологію та мистецтво спілкування, його види, методи;
14. Психологічні особливості спілкування, конфліктології, міжособистісних відносин, стосунків у колективі.
15. Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях.

**III. Компетентності та очікувані результати навчання,** формування яких сприяє дисципліна. Згідно з освітньо-професійною програмою «*Лікувальна справа*» дисципліна забезпечує набуття здобувачами освіти наступних компетентностей:

| *Компетентність* | *Знання* | *Уміння/навички* | *Комунікація* | *Автономія та відповідальність* |
|---|---|---|---|---|
| | *Зн1. Всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання у сфері навчання та/або професійної діяльності, усвідомлення меж цих знань* | *Ум1. Широкий спектр когнітивних та практичних умінь/навичок, необхідних для розв'язання складних задач у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання*<br>*Ум2. Знаходження творчих рішень або відповідей на чітко визначені конкретні та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних*<br>*Ум3. Планування, аналіз, контроль та оцінювання власної роботи та роботи інших осіб у спеціалізованому контексті* | *К1. Взаємодія з колегами, керівниками та клієнтами у питаннях, що стосуються розуміння, навичок та діяльності у професійній сфері та/або у сфері навчання*<br>*К2. Донесення до широкого кола осіб (колеги, керівники, клієнти) власного розуміння, знань, суджень, досвіду, зокрема у сфері професійної діяльності* | *АВ1. Організація та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності або навчання в умовах непередбачуваних змін*<br>*АВ2. Покращення результатів власної діяльності і роботи інших*<br>*АВ3. Здатність продовжувати навчання з деяким ступенем автономії* |
| ***Інтегральна компетентність*** | | | | |
| Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в медичній галузі та передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов. | | | | |
| ***Загальні компетентності*** | | | | |
| *ЗК 1*<br>*Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.* | ***Зн 1*** | ***Ум1, Ум2, Ум3*** | *К1* | *АВ2* |
| *ЗК 2*<br>*Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.* | ***Зн 1***<br>. | ***Ум1, Ум2***<br>. | *К1* | *АВ2* |
| *ЗК 3*<br>*Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.* | ***Зн 1*** | | *К1, К2* | *АВ2* |
| *ЗК 4*<br>*Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях* | ***Зн 1*** | ***Ум1*** | *К1, К2* | *АВ1, АВ2*<br>. |
| *ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.* | ***Зн 1*** | | *К2* | *АВ* |
| *ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.* | ***Зн 1*** | ***Ум2, Ум3 .*** | *К2* | *АВ1* |
| *ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.* | ***Зн 1*** | ***Ум1*** | *К1, К2* | *АВ2* |

| Спеціальні компетентності | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ***СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.*** | ***Зн 1*** | ***Ум1*** | *К1 К2* | *АВ1, АВ2, АВ3* |
| ***СК 2 Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.*** | ***Зн 1*** | ***Ум1*** | *К1* | *АВ1, АВ2* |
| ***СК 3 Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності*** | ***Зн 1*** | ***Ум1, Ум3*** | *К1 К2* | *АВ1, АВ3* |
| ***СК 4 Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно просвітницьку роботу.*** | ***Зн 1*** | ***Ум1, Ум2*** | *К2* | *АВ1, АВ2* . |
| ***СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.*** | ***Зн 1*** | ***Ум1, Ум2, Ум3*** | *К1 К2* . | *АВ1, АВ2, АВ3* |
| ***СК 6 Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.*** | ***Зн 1*** | ***Ум1*** | *К1 К2* | *АВ1, АВ2* |
| ***СК 7 Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.*** | ***Зн 1*** | ***Ум1*** | *К1 К2* | *АВ1, АВ2* |

**Результати навчання.** Інтегративні кінцеві результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «*Основи загальної та медичної психології*», які визначені освітньо-професійною програмою «Лікувальна справа» підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності *223 Медсестринство та І5 Медсестринство* є:

РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.
РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.
РН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.
РН 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

## IV. Програма навчальної дисципліни

| № п/п | Назва змістових модулів і тем | Всього | У тому числі | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | Лекції | Практичні заняття | Самостійна робота |
| Змістовий модуль 1. | | | | | |
| 1 | **Основи загальної психології** | 22 | 4 | 6 | 12 |
| 2 | **Основи медичної психології** | 38 | 6 | 14 | 18 |
| **Усього** | | **60** | **10** | **20** | **30** |

## V. Теми лекцій

| № п/п | Тема теоретичного заняття | К-ть годин |
|---|---|---|
| 1 | Вступ. Значення і завдання загальної та медичної психології Розвиток психіки. Свідомість Особистість. . Особистість і колектив.. | **2** |
| 2 | Психічні процеси в нормі та патології :відчуття та сприймання. Мислення і пам’ять,увага і уява, емоції та почуття,воля. | **2** |
| 3 | Психологічні основи спілкування медичного працівника з пацієнтами та їх родичами. Психологічні особливості взаємовідносин медичних працівників між собою. Конфлікт. Зони комфорту. | **2** |
| 4 | Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики<br>Особливості взаємовідносин<br>медичних працівників і хворих. | **2** |
| 5 | Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях. | **2** |
| **Усього** | | **10** |

## VI. Теми практичних занять

| № п/п | Тема практичного заняття | К-ть годин |
|---|---|---|
| 1 | Психологія як наука. Значення і завдання загальної та медичної психології Розвиток психіки. Свідомість. | 2 |
| 2 | Особистість. Психічні якості особистості<br>Особистість і колектив | 2 |
| 3 | Психічні процеси в нормі та патології | 2 |
| 4 | Психологічні основи спілкування. Типи пацієнтів. | 2 |
| 5 | Психологічні основи спілкування. Поведінкові реакції хворих. | 2 |
| 6 | Психологічні особливості спілкування з пацієнтами та їх родичами. | 2 |
| 7 | Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики | 2 |
| 8 | Особливості взаємовідносин<br>медичних працівників між собою. Конфлікт | 2 |
| 9 | Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях | 2 |
| 10 | Психопрофілактика. Психогігієна. Психічна саморегуляція | 2 |
| Усього | | 20 |

## VII. Самостійна робота

| № п/п | Тема | Всього годин | Форма контролю |
|---|---|---|---|
| 1 | Основні етапи розвитку психології та її концепції | 4 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 2 | Історичний розвиток психіки. Єдність процесу розвитку психіки. | 4 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 3 | Психічні процеси в нормі та патології | 2 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 4 | Професійна діяльність медичного працівника та єдність психічних і моральних якостей. | 4 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 5 | Особливості спілкування медичних працівників між собою. | 4 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 6 | Сучасні психологічні проблеми біоетики | 4 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 7 | Психологічні особливості взаємовідносин медичного працівника з пацієнтами алкогольно та наркозалежними, хворими на СНІД та ВІЛ-інфікованими. | 4 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 8 | Фактори, що впливають на психічні властивості людини. Стрес і здоров'я. | 2 | Підготовка доповідей, презентацій |
| 9 | Психогігієна та психопрофілактика в роботі медичного працівника. Як зберегти психічне здоров'я. | 2 | Підготовка доповідей, презентацій |
| **Усього:** | | **30** | |

## VIII. Зміст програми

***Тема 1***

***Психологія як наука. Предмет, методи та завдання. Особистість. Психологія особистості. Вступ. Значення і завдання загальної та медичної психології Розвиток психіки. Свідомість Особистість. Психічні якості особистості. Особистість і колектив.***

**Лекція 1.**

Предмет загальної та медичної психології та їх завдання. Історія розвитку. Уявлення про природу психічних явищ. Психіка та свідомість. Розлади свідомості. Основні напрями в сучасній медичній психології., зв'язок з іншими науками.

Поняття про особистість. Особистість з точки зору основних психологічних теорій. Спрямованість та мотивація. Темперамент, типи, характеристика. Співвідношення темпераменту та групи крові людини. Характер, його акцентуації. Особливості спілкування залежно від типу акцентуації характеру. Здібності, структура, різновиди. Інтелект, структура.

**Практичне заняття 1.**

Дослідження індивідуальних особливостей особистості. Правила дослідження особистості за К. Юнгом: інтроверсія, амбіверсія, екстраверсія, дослідження типології особистості за психо геометричним тестом. Методики «Дослідження самооцінки особистості», «Дослідження рівня домагань».

*Практичні навички:*

_ діагностика особистості: інтроверсія, амбіверсія, екстраверсія;
_ діагностика типології особистості;
_ діагностика самооцінювання особистості;
_ діагностика рівня домагань;
_ інтерпретація результатів дослідження;
_ розв‘язування ситуаційних задач.

Дослідження темпераменту. Тести, вправи, опитувальники для визначення типу та властивостей темпераменту: «Паспорт темпераменту», особистісний опитувальник Айзенка.

*Практичні навички:*

_ діагностика темпераменту;
_ дослідження типу темпераменту;
_ діагностика показників екстраверсії, інтроверсії, нейротизму (стійкості встановленої поведінки);
_ дослідження властивостей темпераменту.
_ дослідження акцентуацій характеру.

**Тема 2.**

***Відчуття та сприймання. Мислення і пам’ять. Увага і уява. Емоції та почуття. Воля.***

**Лекція 2**.

Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів. Пізнавальна діяльність. Відчуття, фізіологічне підґрунтя. Класифікація, різновиди.

Різновиди, властивості сприймань. Розлади відчуттів і сприймань. Мислення як процес. Соціальна природа мислення. Розумові дії, операції, форми та методи мислення. Індивідуальні особливості, різновиди, розлади мислення. Шляхи формування творчого мислення та його якості.

Пам‘ять. Різновиди, теорії, індивідуальні особливості. Запам‘ятовування, різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування, причини. Емоції та почуття, їх порушення. Воля. Довільні дії, їх особливості. Основні якості волі, безвілля, причини, переборення.

Уява, види, зміни. Увага, види і властивості, розвиток. Види порушення уваги.

**Практичне заняття 2.**

Дослідження пізнавальних психічних процесів. Тести, вправи, завдання, цифрові ряди, вислови для дослідження опосередкованої, механічної, смислової, оперативної, асоціативної, слухової, зорової пам‘яті.

Дослідження пізнавальних психічних процесів. Методика визначення переважаючого типу запам‘ятовування. Дослідження оцінки логічного мислення за методиками «Виділення суттєвих ознак», «Складні аналогії», методика дослідження рівня та перебігу процесу мислення.

*Практичні навички:*

_ дослідження різних видів пам‘яті: (опосередкованої, механічної, смислової, оперативної, асоціативної, слухової, зорової); методи дослідження уваги;
_ дослідження оцінки логічного мислення.

**Тема 3**

***Психологічні основи спілкування медичного працівника з пацієнтами та їх родичами. Психологічні особливості взаємовідносин медичних працівників між собою. Конфлікт. Зони комфорту***

**Лекція 3**

Поняття про спілкування. Засоби, функції, різновиди спілкування. Компоненти, що сприяють розвитку комунікації як основи для побудови взаємовідносин: відчуття присутності, основні принципи вміння слухати, вміння сприймати, проявляти турботу, розкриватися самому,співпереживати, бути щирим, поважати іншу людину тощо. Культура спілкування**.** Вплив особливостей темпераменту, характеру особистості на індивідуальний стиль спілкування, моральні, інтелектуальні риси характеру.

Особистісні орієнтації та рівні спілкування. Адекватність розуміння поведінки інших людей. Засоби інтерпретації в процесі міжособистісного розуміння: аналітичний, емоційний, перцептивно-асоціативний, соціально-асоціативний.

Поняття про медичний колектив. Мікроклімат, лідер. Особливості ефективного спілкування медичного працівника з пацієнтами та їх родичами.

**Практичне заняття 3**

Використання методик та тестів для діагностики міжособистісних взаємин у колективі. Діагностика міжособистісного сприйняття в групі за методикою «Сприйняття індивідом групи». Діагностика міжособистісних стосунків у групі за методикою К. Томаса «Дослідження міжособистісних стосунків». Визначення типів пацієнтів, характеристика поведінки різних типів пацієнтів, визначення відношення до хвороби у різних типів пацієнтів.

Типи поведінкових реакцій пацієнта (впевнений у собі, невпевнений у собі, агресивний). Тактика поведінки медичної сестри щодо різних типів пацієнтів. Можливі реакції поведінки пацієнтів у критичній ситуації. Діагностика доброзичливості та довіри. Методика «Чи конфліктні Ви?».

Конфлікт, причини, типи, структура, динаміка. Необґрунтовані судження у спілкуванні як передумова конфлікту. Функції, типологія конфліктів. Міжособистісні конфлікти різного змісту. Психологічна структура конфлікту. Внутрішньогрупові та міжгрупові конфлікти. Психологічні особливості управління конфліктом. Основні типи поведінки при розв‘язанні конфлікту. Відстань між співрозмовниками та особистий простір. Типи запитань, що використовує медична сестра, проводячи інтерв‘ю. Типи поведінкових реакцій

***Практичні навички:***

_ діагностика міжособистісних стосунків у групі;
_ дослідження темпу усної мовної діяльності;
_ складання рекомендацій дружніх стосунків між собою;
_ відпрацювання навичок діалогічної мови та формул мовного етикету;
_ дослідження невербальних навиків спілкування;
_ складання рекомендації щодо усунення безтактності в поведінці;
_ складання плану поведінки з різними типами пацієнтів.
_ інтерпретація проведених досліджень;
_ розв‘язування ситуаційних задач по визначенню різних типів пацієнтів.

**Тема 4.** ***Психологічні проблеми лікувального процесу та сучасної біоетики. Особливості взаємовідносин медичних працівників і хворих.***

**Лекція 4.**

Розкрити поняття біоетики; знати моральні критерії та принципи біоетики; у чому полягає суть евтаназії, трансплантації органів, клонування людини, сурогатне материнство та стерилізація.

**Практичне заняття № 4**

Обговорення поняття біоетика. Визначення мети та завдання біоетики, моральних критеріїв та принципів біоетики.

Розгляд сучасних психологічних проблем біоетики:

Розгляд аргументів «За» і «ПРОТИ», що стосуються процесів евтаназії, трансплантації органів, клонування людини, сурогатного материнства та стерилізації.

Евтаназія,трансплантація, сурогатне материнство, клонування людини, стерилізація. Побудова стратегії спілкування з пацієнтами даної категорії.

**Тема 5** Особливості психологічного спілкування з пацієнтами в паліативній медицині та в надзвичайних ситуаціях.

Психопрофілактика. Психогігієна. Психічна саморегуляція.

**Лекція 5**

Поняття про паліативну допомогу, паліативну медицину. Вивчення аспектів паліативного лікування: медичні, психологічні, соціальні, духовні, культурні.

Розвиток паліативної медицини в Україні. Хосписи. Види психологічної реакції на невиліковну хворобу. Стадії психічного стану через які проходять пацієнти, що помирають від невиліковної хвороби. Особливості спілкування з паліативними пацієнтами.

**Практичне заняття 5**

Визначення поняття про паліативну медицину, паліативний хворий.

Розгляд п’яти стадій психологічного стану, через які проходять пацієнти, що помирають від невиліковного захворювання. Визначення особливостей спілкування з паліативними пацієнтами. Визначення цілей такого спілкування.

Скласти схему орієнтовної поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнтів із різними захворюваннями. Складання плану-повідомлення про нещастя.

Тестування за темою “Чи готові ви до НС (надзвичайної ситуації)?”. Зробити висновки. Складання плану-поради потерпілим або тим, хто переживає горе. Тренування у наданні психологічної підтримки родичам померлої людини або потерпілим при НС( рольову гра). Визначення рівня особистісної та ситуаційної тривожності за допомогою опитувальника Спілберга. Розв’язування ситуаційних задач та вправ, розроблення власного плану психотерапевтичного впливу на пацієнтів.

Розгляд поняття психогігієни. Вивчення методів збереження свого психологічного здоров’я при роботі з паліативними хворими. Складання формули розслаблення або самонавіювання.

## IX. Форми та методи контролю

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів освіти у КЗ СОР Сумському фаховому медичному коледжі на дисципліні «Основи психології та міжособове спілкування» досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Форми контролю знаньздобувачів освіти:

- поточний;
- підсумковий (диф. залік)

*Поточний контроль* здійснюється з метою виявлення рівня засвоєння здобувачем освіти змісту навчальної програми з кожної дисципліни навчального плану.

Поточний контроль здійснюється впродовж семестру під час проведення практичних, занять.

Мета поточного контролю — перевірка ступеню і якості засвоєння матеріалу, що вивчається, визначення необхідності введення змін у зміст програми і методи навчання.

У процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача освіти над досліджуваним матеріалом: повнота виконання завдань, рівень засвоєння навчальних матеріалів та окремих розділів дисципліни, робота з

додатковою літературою, вміння й навички індивідуальних і групових презентацій, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Головне завдання поточного контролю — підвищення мотивацІї здобувача освіти до опанування навчального матеріалу, мотивації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів освіти протягом семестру, а також підвищення рівня організації освітнього процесу в коледжі.

Поточний контроль реалізується у формі усної або письмової відповіді.

Види поточного контролю:

— індивідуальне або групове опитування;

— індивідуальна або групова презентація (представления виконаного завдання);

— аналіз ситуаційних задач (аналіз ситуації, поданої у вигляді текстового, графічного або усного матеріалу, відеофільму; аналіз варіантів вирішення проблеми, вибір оптимального варіанту);

— тести;

— підготовка реферату (презентації);

— практичний тренінг;

—захист виконаних завдань та ін.

*Семестровий контроль.*

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку у терміни, передбачені графіком освітнього процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач освіти вважається допущеним до підсумкового контролю з даної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр. Підсумковий семестровий контроль полягає в оцінюванні рівня досягнення компетентностей відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця.

*Диференційований* залік — це форма підсумкового контролю, що дозволяє оцінити якість виконання здобувачем освіти програм теоретичної і практичної підготовки з даної дисципліни за відповідною оцінкою. Диференційований залік передбачає обов'язкову присутність здобувача освіти.

## X. Перелік практичних навичок

1. Скласти орієнтовну поведінку медичного працівника до пацієнтів із розладом свідомості.
2. Провести рольову гру (за можливістю).
3. Розв’язати ситуаційні вправи та дати оцінку поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнта.
4. Підібрати необхідну анкету і за її допомогою провести дослідження особистостей.
5. Визначити тип темпераменту за допомогою опитувальника Айзенка.
6. Дати характеристику щодо складу свого характеру згідно з анкетуванням.
7. Визначити зв’язок своїх моральних якостей з Етичним кодексом.
8. Виявити причини негативних рис власного характеру та запропонувати можливі варіанти для позбавлення від них.
9. Заповнити психограму медичного працівника згідно зі своїми психічними якостями.
10. Розв’язувати ситуаційні вправи за темою.
11. Проаналізувати причини появи психопатичних та акцентуйованих особистостей.
12. Скласти рекомендації дружніх стосунків між собою.
13. Дати поради щодо усунення безтактності в поведінці.
14. Вміти розв’язати ситуаційні вправи.

15. Навести приклади взаємовідносин медичних працівників між собою та дати їм повну оцінку.
16. Провести рольову гру “Конфлікти в колективі” та визначити шляхи усунення конфлікту.
17. Проаналізувати причини, наслідки та можливі варіанти поведінки членів колективу.
18. Відпрацювати навички діалогічної мови та формул мовного етикету.
19. Провести дослідження за допомогою тестів, завдань, фігур, кросвордів:
пам’яті (оперативної, смислової, асоціативної);процесів мислення, інтелекту, уваги;
сприймання.
20. За допомогою таблиці Шульте визначити швидкість переключення уваги.
21. Зробити аналітичний висновок проведеного дослідження.
22. Розв’язати ситуаційні вправи на розлад рухово-вольового процесу або емоційного стану. Діагностувати емоційний стан особи (себе та інших), дати пораду, як керувати своїм емоційний станом.
23. Скласти тези розмови з пацієнтом у стадії депресії чи апатії для рольової гри “Телефон довіри”.
24. Визначити тип хворого за допомогою тесту “ЛОБИ” В.М. Бєхтєрєва або орієнтовних тестів.
25. Розпізнати тип хворого за поведінковою реакцією (за завданням викладача).
26. Скласти план поведінки медичного працівника з пацієнтами різних типів клінічної класифікації.
27. Провести рольову гру “Спілкування”.
28. Взяти інтерв’ю один у одного.
29. Розв’язати ситуаційні вправи за темою та скласти план поведінки з пацієнтом.
30. Скласти план поведінки пацієнта під час магнітних збурень залежно від його віку.
31. Скласти схему орієнтовної поведінки медичного працівника по відношенню до пацієнтів із різними захворюваннями.
32. Провести рольову гру “Пацієнт”.
33. Скласти план-повідомлення про нещастя.
34. Провести тестування за темою “Чи готові ви до НС (надзвичайної ситуації)?”. Зробити висновки.
35. Скласти план-пораду потерпілим або тим, хто переживає горе.
36. Надати психологічну підтримку родичам померлої людини або потерпілим при НС.
37. Провести рольову гру.
38. Визначити рівень особистісної та ситуаційної тривожності за допомогою опитувальника Спілберга.
39. Провести сеанс аутотренінгу при безсонні з групою здобувачів освіти.
40. Скласти формулу розслаблення або самонавіювання.
41. Розв’язати ситуаційні вправи та розробити власний план психотерапевтичного впливу на пацієнтів.

## XI. Перелік питань до диференційованого заліку/екзамену

1. Загальна та медична психологія, її розділи.
2. Методи психологічного дослідження.
3. Завдання психології.
4. Психічна діяльність та значення блоків мозку в психічній діяльності людини.
5. Свідомість, її види.
6. Розлади свідомості й тактика медичного працівника.
7. Особистість, її структура.
8. Темперамент, його типи.
9. Характер, риси характеру.
10. Напрями особистості, складові частини.
11. Типологічні зміни характеру.

12. Психограма медичного працівника.
13. Важливі професійні якості медичного працівника.
14. Медичний колектив і принципи дружніх відносин.
15. Причини конфліктних ситуацій у медичному колективі та засоби їх усунення.
16. Норми взаємовідносин медичних працівників між собою.
17. Відчуття, його види і розлади. Тактика медичного працівника.
18. Увага. Її фізіологічна основа, види.
19. Сприймання та його розлади.
20. Розлади уваги, типи, тактика медичного працівника.
21. Пам'ять. Її види і типи.
22. Розлади пам'яті, поведінка медичного персоналу.
23. Мислення, його функції та розлад.
24. Інтелект, його розлади.
25. Мова. Її види.
26. Розлади мови й тактика медичного працівника.
27. Емоції. Їхня фізіологічна основа.
28. Класифікація емоцій і почуттів.
29. Стрес та фази стресового стану.
30. Проявлення емоцій
31. Розлади емоційного стану, тактика медичного працівника.
32. Воля і свобода волі.
33. Етапи вольового процесу.
34. Розлади волі й тактика медичного персоналу.
35. Спілкування, його значення в роботі медичного працівника, види.
36. Невербальне спілкування.
37. Вербальне спілкування, його рівні та їхня характеристика.
38. Компоненти, що сприяють комунікації при спілкуванні.
39. Основні принципи спілкування.
40. Клінічна класифікація типів хворих.
41. Типи хворих залежно від поведінкової реакції та їх прояви.
42. Психічні особливості пацієнтів працездатного віку, їх ставлення до хвороби. Тактика медичного персоналу.
43. Психічні особливості хворих людей похилого й старечого віку та поведінка при цьому медичного персоналу.
44. Психічні особливості хворих дітей і підлітків та поведінка медичного персоналу.
45. Психогенія та соматогенія.
46. Ятрогенія. Класифікація, характеристика видів.
47. Егогенії та егротогенії. Тактика медичного персоналу.
48. Внутрішня картина хвороби, її рівні.
49. Сучасні психологічні проблеми біоетики, їх характеристика та значення в житті людини.
50. Моделі взаємовідносин медичних працівників і пацієнтів.
51. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в терапевтичних відділеннях.
52. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в хірургічних відділеннях.
53. Особливості поведінки медичного працівника з пацієнтами в акушерстві та гінекології.
54. Особливості роботи в психоневрологічному стаціонарі.
55. Особливості взаємовідносин медичного персоналу в умовах амбулаторного прийому.
56. Особливості взаємовідносин і тактика медичного працівника в дерматовенерології.

57. Особливості спілкування з алкогольно та наркозалежними пацієнтами.
58. Особливості психічного стану й тактика медичного персоналу з хворими на СНІД та ВІЛ-інфікованими.
59. Особливості спілкування з пацієнтами в паліативній медицині.
60. Кризи. Види, фази кризового стану.
61. Втручання в кризову ситуацію.
62. Принципи втручання в кризову ситуацію.
63. Стадії емоційної реакції.
64. Стадії психологічного стану помираючої людини.
65. Стадії трауру.
66. Психологічна підтримка родичів померлого.
67. Особливість спілкування з родичами пацієнтів.
68. Психопрофілактика, її мета.
69. Психогігієна, її розділи.
70. Психогігієна вікова та побутова.
71. Психогігієна сімейних відносин.
72. Психогігієна праці й колективного життя.
73. Психотерапія, її методи та види.
74. Психічна саморегуляція, її форми.
75. Психологічний захист, його механізми.
76. Аутогенне тренування, його етапи.
77. Принципи інтерв'ю із хворими пацієнтами.
78. Психологічні аспекти евтаназії та автопсії.
79. Особливість взаємовідносин медперсоналу з пацієнтами онкологічного профілю.
80. Психологічні й моральні якості в професійній діяльності медичного працівника.
81. Зональний простір пацієнта, його рівні.
82. Принципи ефективного вербального спілкування,
83. Конфлікт. Його функції. Класифікація конфліктів.
84. Типи поведінки в конфліктній ситуації. Запобігання конфліктам та подолання їх.
85. Психологічні особливості управління конфліктом.

## *XII. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти*

Критерії оцінювання навчальних досягнень за 4-х бальною системою оцінювання

Оцінка **«відмінно»** ставиться, коли здобувач освіти виявив глибокі і міцні знання навчального матеріалу в обсязі робочої програми дисципліни, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий із основною, а також додатковою літературою з навчальної дисципліни. Володіє вміннями та компетенціями—загальними та фаховими, передбаченими освітньо-професійною програмою. Здатний демонструвати практичні навички та вміння розв'язувати різнорівневі завдання професійної діяльності.

При виконанні практичних навичок повністю і без помилок виконує всі етапи алгоритму дій в повному обсязі, застосовує навички спілкування з пацієнтом на всіх етапах алгоритму, володіння навичками з охорони праці та інфекційної безпеки. Вміє оцінювати емоційний стан та соціальну поведінку.

***При тестовому контролі правильні відповіді на 90 - 100%*** від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу. Вміє застосовувати набуті знання та вміння для розв'язання практичних завдань, але допускає окремі неточності. У відповіді простежується

порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких с незначною. Здобувач виявляє ґрунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі.

При виконанні практичних навичок може допускати помилки в підготовчому етапі. Алгоритми виконуються у правильній послідовності. Допущені помилки не впливають на кінцевий результат процедури та стан здоров'я.

***При тестовому контролі правильні відповіді на 75 - 89%*** від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допуска значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. У своїх міркуваннях спирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Відповіді не відображають самостійного розуміння теми. Не завжди робить правильні логічні висновки й узагальнення. Намагається оволодіти уміннями та компетенціями — загальними та фаховими, передбаченими освітньо-професійною програмою. Недостатньо володіє навичками з охорони праці, інфекційної безпеки, знаннями нормативної бази в галузі охорони здоров'я і фармації. Здатний виконувати практичні навички й уміння типових завдань діяльності, відповідно до теми.

При виконанні практичних навичок досягає бажаного результату, але може порушувати послідовність виконання.

***При тестовому контролі правильні відповіді на 55 - 74 %*** від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка **«незадовільно»** ставиться, якщо здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у освітньому процесі є пасивною, відповіді в більшості с неправильними або дуже поверховими, не здатний відтворювати практичні навички або допускає помилки, які завдають шкоди здоров'ю пацієнта.

***При тестовому контролі правильні відповіді менше ніж на 55 %*** від загальної кількості тестових завдань.

Здобувач освіти повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни.

## XIII. Рекомендована література та інформаційні ресурси

**Базова:**

*1. Вітенко І.С., Вітенко Т.І.* Основи психології. — Вінниця: Нова книга, 2008(перевидання).

*2.Вітенко І.С., Чабан О.С.* Основи загальної та медичної психології. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. С.215-226.

3.*Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т.* Основи загальної та медичної психології - Київ: ВСВ «Медицина» 2021. С.307.

**Допоміжна:**

1. *Максименко С.Д., Соловієнко В.О.* Загальна психологія. — К., 2000.
2. *Панюк В., Титаренко Т., Черпалєва Н. та ін.* Основи практичної психології. — К.: Либідь, 2006.
3. *Радевич-Винницький Я.* Етикет і культура спілкування. — К.: Знання, 2006.
4. *Трофімов Ю.Л.* Психологія. — К.: Либідь, 2000.

5. *Трухін І.О.* Соціальна психологія спілкування. — К., 2005.

**Інформаційні ресурси:**

1. *Вітенко І.С., Чабан О.С*. Основи загальної та медичної психології. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. С.215-226.
*http://medcoledg.ucoz.ru/Likspr/psiholog/osnovi_zagalnoji_ta_medpsikhologiji-vitenko-chaban.pdf*